

Notitie seksuele diversiteit

'Hand in Hand'

Periode 2008 tot en met 2011

Voorwoord	3
Hoofdstuk 1 Inleiding	4
1.1 Noodzaak herziening	4
1.2 Situatie in het land	4
1.3 Situatie in Nijmegen	5
1.4 Speerpunten en acties gevoerde beleid	6
1.5 Rol van de gemeente	6
1.6 Landelijk beleid	7
1.7 Ambitie en doel	7
Hoofdstuk 2 Tegengaan van homodiscriminatie en intolerant gedrag	9
2.1 Monitoren	9
2.2 Het Onderwijsproject	9
2.3 Sportverenigingen	10
Hoofdstuk 3 Multiculturele samenleving	11
3.1 Landelijk beleid	11
3.2 Lokaal beleid	12
Hoofdstuk 4 Het bevorderen van het veiligheidsgevoel	13
4.1 Adequate signaleringsstructuur	13
4.2 Klachten Anti Discriminatie Bureau (ADB)	13
4.3 Landelijke discussie anonieme aangifte	13
4.4 Huiselijk geweld	13
Hoofdstuk 5 Sociale infrastructuur	15
5.1 Informatiepakketten Gemeentelijk Informatiecentrum ‘Open Huis’	15
5.2 Subsidiëring homo-organisaties/instellingen en activiteiten	15
5.3 Allianties	15
Hoofdstuk 6 Welzijn en WMO	16
6.1 Themabijeenkomsten over homoseksualiteit voor jongeren	16
6.2 Digitale jeugd- en opvoedingssite ‘Jong in Nijmegen’	16
6.3 Regionale Sociale Kaart WMO	16
6.4 Ontwikkeling van de Roze Loper (voorheen Roze keurmerk)	16
6.5 Sociaal isolement onder homoseksuele/lesbische ouderen	16
6.6 Inkoop diensten	17
6.7 Gezondheid	17
Hoofdstuk 7 Schema actiepunten, extra middelen en indicatoren	18
Slotwoord	21

Voorwoord

Precies 20 jaar geleden heeft het college van B&W van Nijmegen de eerste nota homo/lesbisch beleid vastgesteld, met de titel: meer dan tolerantie. De nota sprak de ambitie uit om naast de maatschappelijke acceptatie van het verschijnsel van homoseksualiteit ook daadwerkelijk de positie van homoseksuele mannen en lesbische vrouwen te verbeteren op diverse maatschappelijke terreinen.

De afgelopen jaren zijn er landelijk grote stappen gezet in de emancipatie van homoseksuele mannen en lesbische vrouwen. Vrijwel alle wettelijke belemmeringen zijn met nieuwe wetgeving weggenomen. En op lokaal niveau zijn in Nijmegen via een aantal gerichte projecten in het welzijnswerk, het onderwijs, in samenwerking met de politie, kleinere vervolgstappen gezet. Wat ons in 2004 de landelijke Lantaarnprijs opleverde voor het beste gemeentelijk beleid en in 2007 zilver!

Constante succes factor in al die 20 jaar was de Nijmeegse homo- en lesbische beweging. Die was en blijft zeer vitaal. Jaarlijks verrassen zij ons met nieuwe initiatieven. In 2006 mocht Nijmegen gastvrouw zijn voor de landelijke roze zaterdag. Dit jaar hadden we in september een druk bezocht Lesbian festival met een zeer gevarieerd programma, en landelijke uitstraling. En dan hebben we het nog niet over de jaarlijkse roze multiculturele week, de tentoonstellingen in de Villa, café Dapper, de introductiegroepen van DITO!, het zeer actieve COC bestuur met 450 leden waarmee Nijmegen al jarenlang de derde afdeling in grootte blijft, onze pressure cook bijeenkomst ter voorbereiding van deze nota waar maar liefst 80 mensen hun inbreng leverden. Het aantal vrijwilligers blijft constant hoog, nieuwe doelgroepen worden blijvend aangeboord: ouderen, jongeren, mensen met een verstandelijke beperking. Helaas blijkt de allochtone doelgroep moeizaam te bereiken.

Dus het gaat goed in Nijmegen? Ja, het gaat goed, maar dat is maar een kant van het verhaal. Want ook in Nijmegen ligt toenemend geweld tegen homo's en lesbische vrouwen op de loer. Uit Nijmeegs onderzoek uit 2004 blijkt dat 41 % van de respondenten is uitgescholden, bijna 10% gepest, 15% fysiek bedreigd en bijna 3% fysiek mishandeld vanwege hun seksuele voorkeur. Ook het Sociaal cultureel planbureau signaleert een maatschappelijke verharding tegenover hblt's. Het lijkt erop dat de tolerantie van 20 jaar geleden niet als een verworven goed kan worden beschouwd, maar om continue aandacht blijft vragen.

In deze nieuwe nota Hand in Hand, geven wij aan hoe wij die intolerantie gaan aanpakken op school en in de sport. Verbetering van de veiligheid, buiten en in huis, gaan wij met de politie en hulpverlening aan werken. De Wet op de Maatschappelijke Ondersteuning biedt ons extra mogelijkheden voor nieuwe projecten, onderzoek en voorlichting op het terrein van seksuele diversiteit, zowel in het jeugdbeleid als ook in het ouderenbeleid. Ten slotte staat de multiculturele samenleving hoog op de agenda. Een ingewikkeld vraagstuk, hoe kunnen we de allochtone hblt doelgroep bereiken en een veilige plek in Nijmegen bieden? Hoe kunnen we de tolerantie in die groep vergroten, via de jongeren op school, via de ouders. Het wordt een leerproces, maar het begin is gemaakt met een gecombineerde werkgroep van de beweging, welzijnswerk en allochtonen.

Lenie Scholten
Wethouder Zorg & Welzijn, Jeugd, Integratie & Emancipatie

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Noodzaak herziening

De looptijd van de notitie Actualisering Homo/Lesbisch beleid 2002-2005 is inmiddels afgelopen. Maar daarnaast is er ook behoefte aan een nieuwe impuls voor het hltb beleid, vooral omdat er steeds meer signalen komen dat de tolerantie afneemt. In de actualiteit komen ook nieuwe thema's naar voren, zoals de positie van hltb ouderen en de positie van homoseksualiteit in de multiculturele samenleving.

De gemeente heeft voor de totstandkoming van deze nota een uitgebreid proces van consultatie gevoerd. Allereerst hebben de gemeente Nijmegen en de Adviescommissie Homo/Lesbisch Beleid op 3 november 2006 gezamenlijk een bijeenkomst (de "Pressure Cook") georganiseerd. De opkomst was ronduit goed. Meer dan 80 deelnemers, waaronder de homobeweging, betrokken Nijmeegse organisaties en raadsleden, hebben aan deze bijeenkomst deelgenomen. Tijdens deze bijeenkomst werd in werkgroepen over vier thema's gediscussieerd. Uit de werkgroepen zijn veel aanbevelingen naar voren gekomen.¹

Op basis van de vele aanbevelingen heeft wethouder Scholten de eerste keuzes voor nieuw beleid samengevat in een 'startnotitie'.² Dit stuk is in een vervolgbijeenkomst op 9 februari 2007 door de wethouder gepresenteerd en daar bediscussieerd door veel organisaties.³ Op basis van die uitkomsten hebben wij het nieuwe beleid nader uitgewerkt.

Tijdens de bijeenkomst in november 2006 heeft het COC Nijmegen het voorstel gedaan de nieuwe notitie de naam 'Hand in Hand' mee te geven.

De achterliggende gedachte hierbij is tweeledig:

- streven naar tolerantie doe je niet alleen en
- de gemeente zal het nieuwe beleid, samen met de homobeweging en andere betrokken organisaties, gaan uitvoeren.

Zoals uit het titelblad blijkt, hebben wij dit voorstel overgenomen. Wij delen de mening van de homobeweging volledig. Samen met alle betrokken organisaties en inwoners van Nijmegen zullen wij ons inzetten om dit geactualiseerde beleid zo goed mogelijk uit te voeren.

Als ondertitel geven wij de notitie seksuele diversiteit mee. Wij hebben voor deze ondertitel gekozen, omdat de focus tegenwoordig niet meer enkel op homoseksuelen en lesbiennes ligt. Ook biseksuele mannen en vrouwen en transgenders hebben te maken met discriminatie en intolerant gedrag in verband met hun seksuele geaardheid. In deze notitie sluiten wij ons aan bij deze ontwikkeling en richten ons nieuwe beleid op homoseksuele en biseksuele mannen, lesbische en biseksuele vrouwen en transgenders. Wij gebruiken hiervoor de afkorting hltb's.

1.2 Situatie in het land

De juridische positie van homo's is in Nederland goed geregeld. Als sluitstuk van de juridische emancipatie wordt vaak de openstelling van het huwelijk voor mensen van gelijk geslacht genoemd zoals dat vanaf 1 april 2001 mogelijk is. Juridische gelijkheid staat echter niet gelijk aan maatschappelijke gelijkheid.

Het maatschappelijk klimaat tegenover hltb's is aan het verharderen. Dit blijkt ondubbelzinnig uit het rapport van het Sociaal Cultureel Planbureau (2006) over de acceptatie van

¹ De thema's waren: Veiligheid, Gezondheid en Sport; Relatie gemeente – beweging; Onderwijs en jeugd en Multiculturaliteit. Zie verder het verslag: Pressure Cook Homonota van 3 november 2006. Dit verslag ligt ter inzage.

² De startnotitie is een informeel document. Het moet beschouwd worden als een discussiestuk.

³ Verslag: bijeenkomst 9 februari 2007, bespreking startnotitie actualisering Homo/Lesbisch beleid. Dit verslag ligt ter inzage.

homoseksualiteit.⁴ Enkele cijfers: liefst één op de drie Nederlanders heeft bezwaar tegen gelijke rechten voor homoseksuelen bij adoptie; 22% van de Nederlanders is erop tegen dat het burgerhuwelijk is opengesteld voor homoseksuelen. Onder Turken en Marokkanen ligt dit percentage op respectievelijk 55% en 48%. Mensen verwachten van homoseksuelen dat zij open over hun seksuele voorkeur zijn, maar ook dat zij zich in het openbaar zo 'gewoon' mogelijk gedragen. Deze dubbele moraal leidt ook tot geïnternaliseerde zelfonderdrukking bij homoseksuelen zelf: zij zullen proberen zich zo aangepast mogelijk te gedragen. Toch lijkt juist de agressie tegen hltb's toe te nemen. Uit hetzelfde SCP onderzoek blijkt dat 70% van de ondervraagden een of meerdere keren geconfronteerd is met verbaal geweld (bedreiging, pesten of uitschelden). Bij 12% was er ook sprake van fysiek geweld. Ook blijkt dat homoseksuele jongeren massaal afhaken bij sportverenigingen omdat zij daar gepest en gediscrimineerd worden.

De Nijmeegse cijfers zijn niet veel beter dan de landelijke cijfers. Uit een onderzoek van ADB-Nijmegen en de Adviescommissie Homo/lesbisch beleid is gebleken dat 41% van de respondenten in de voorafgaande 1,5 jaar (peiling 2004) is uitgescholden, bijna 10% is gepest, 15% fysiek bedreigd is en bijna 3% mishandeld is wegens hun seksuele voorkeur.⁵ Als oorzaken van de verharding van het sociale klimaat worden onder meer genoemd: de verandering van de bevolkingssamenstelling, het wegvallen van normen en waarden in het sociale verkeer, de stereotype beeldvorming over hltb's waardoor de indruk zou worden gevestigd dat zij alleen op seks uit zijn. Een eenduidige, goed onderbouwde, oorzaak is echter niet te benoemen. Het zal een samenspel van factoren zijn.

1.3 Situatie in Nijmegen

Circa 6% van de bevolking is hltb. Dat wil zeggen dat Nijmegen bijna 10.000 roze burgers telt. Daarnaast heeft Nijmegen een centrumfunctie voor het omringende gebied.

Nijmegen kent al zeker sinds de jaren '80 een sterke homobeweging, gevoed door de voortdurende stroom van links-emancipatoire studenten. Door de politieke verhoudingen in de raad van Nijmegen is het streven naar emancipatie altijd gesteund. Daardoor is de lokale homo-infrastructuur in Nijmegen relatief sterk. Een belangrijk onderdeel van deze infrastructuur wordt gevormd door Villa Lila, het eigen "roze huis" van de homobeweging, dat door zijn ligging en centrumfunctie ook voor de buurt een ontmoetingsplek is. Eigenaar is de Stichting Beheer Homohuis Nijmegen. Uit de Evaluatie Homo-Lesbisch Beleid die de gemeente in 2006 liet uitvoeren⁶, bleek dat de ondersteunende rol van de aanwezigheid van de Villa door alle belanghebbenden wordt gezien. De aanwezigheid van de Villa lost een belangrijk probleem op waarmee de homobeweging in andere steden kampt: in Nijmegen hoeft men zich niet eerst zorgen te maken over het vinden en exploiteren van een goede accommodatie voordat men aan de werkelijke activiteiten toekomt. Overigens zijn er ook wel zorgen over Villa Lila, met name omdat deze niet toegankelijk is voor minder validen. De gemeente heeft in de voorafgaande planperiode 2002-2005 steeds met een jaarlijkse bijdrage de exploitatie van de Villa gesteund. Binnen Nijmegen vinden we een veelheid van homobelangenorganisaties.

DITO!, een zelfstandige organisatie voor en door lesbische, homo- en biseksuele jongeren tot 26 jaar, is de afgelopen jaren sterk gegroeid (zowel het vrijwilligersaanbod als het activiteitenaanbod). Naast de gespreksgroepen en thema-avonden die zij organiseren hebben zij hun werkterrein uitgebreid met onder andere het onderwijstraject voortgezet onderwijs, safe-seks voorlichtingsavonden in samenwerking met de GGD, en inloopavonden en middagen.

COC Nijmegen streeft belangenbehartiging na voor de hele homobeweging. Zij heeft haar doelstellingen in haar beleidsvisie 2005-2009 scherper geformuleerd. De doelen zijn het actief stimuleren van de ontwikkeling van de persoonlijke identiteit gerelateerd aan seksuele diversiteit in wisselwerking met de omgeving, en het actief bevorderen van maatschappelijke hervormingen om tot volledige sociale acceptatie van seksuele diversiteit te komen. Het COC Nijmegen is met zo'n 450 leden, in grootte de derde COC-vereniging van Nederland, na Amsterdam en Utrecht.

⁴ SCP publicatie "Gewoon doen. Acceptatie van homoseksualiteit in Nederland" (8 september 2006). Dit breed opgezette onderzoek kan worden gezien als een nulmeting.

⁵ Zie advies Homoseksualiteit en veiligheid 2004.

⁶ Homo-Lesbisch Beleid; Evaluatie 2002-2005 van de afdeling Onderzoek en Statistiek/ Beleid en Realisatie.

COC ondersteunt onder meer Café Dapper, een ontmoetingsplek voor homo's met een verstandelijke handicap.

Lesbisch Archief Nijmegen. Het Lesbisch Archief verloor in de periode 2002-2005 de gemeentelijke subsidie en moet zich heroriënteren op haar toekomst.

1.4 Speerpunten en acties gevoerde beleid

In de afgelopen beleidsperiode (2002-2005) zijn door de gemeente Nijmegen de volgende speerpunten vastgesteld:

- subsidiëring activiteiten gericht op kwetsbare groepen (jongeren, vrouwen, ouderen, allochtonen en homoseksuelen met een verstandelijke handicap). Als voorbeeld willen wij noemen het financieel ondersteunen van het café Dapper voor homoseksuelen met een verstandelijke handicap en het project homoseksualiteit in het voortgezet onderwijs;
- behoud van de sociale infrastructuur van de homobeweging, onder meer door het verlenen van een bijdrage in de exploitatie van de Villa.
- bevorderen gevoel voor veiligheid. Het samenwerkingsverband van politie, COC en het Anti Discriminatiebureau (ADB) heeft onderzocht hoe de aangiftebereidheid kan worden verhoogd, enerzijds om de daders te kunnen vervolgen en anderzijds om de slachtoffers te kunnen ondersteunen en gericht preventie te kunnen plegen. Om het anoniem melden van strafbare feiten te stimuleren zijn in juni 2007 bij homo-ontmoetingsplaatsen borden geplaatst, die de mensen op de mogelijkheid wijzen om anoniem melding te maken van een misdrijf.
- lichamelijke en geestelijke gezondheidszorg. De GGD is bijvoorbeeld bij risicogroepen actief gaan testen op HIV en SOA;
- het bevorderen van de zichtbaarheid van homoseksualiteit in Nijmegen. Voorbeelden zijn de organisatie van Roze zaterdag in 2005 en de fototentoonstelling en website Breaking the Silence, waarbij aandacht wordt besteed aan de positie van lesbische vrouwen in vier verschillende landen.

De uitgevoerde en gesubsidieerde activiteiten over de periode 2002 tot en met 2005 zijn in het voorjaar 2006 geïnventariseerd door de afdeling Beleid en Realisatie. Het onderzoek richtte zich op drie activiteiten: Café Dapper; introductiegroepen van DITO! en de cursus Homoseksualiteit en de multiculturele samenleving. Café Dapper kan uitgelegd worden als een bijdrage aan de emancipatie van de groep verstandelijk gehandicapten zowel ten aanzien van het bevorderen van hun zelfstandigheid als ten aanzien van gelijke rechten. De ervaringen van deelnemers aan de introductiegroepen laat zien dat deelname een belangrijke bijdrage levert aan het ontdekken van de eigen identiteit en zelfacceptatie van hltb jongeren. De betekenis van de cursus Homoseksualiteit en multiculturele samenleving voor de emancipatie van homoseksuele allochtone groepen was helaas gering. Dit kwam door opzet en uitvoering van de cursus.

1.5 Rol van de gemeente

De gemeente heeft een specifieke rol ten aanzien van haar hltb burgers. Om te beginnen staat de gemeente vanzelfsprekend de gelijke behandeling van al haar burgers voor. Nijmegen moet een stad zijn waarin het voor iedereen goed toeven is en waar iedereen zich veilig voelt. Discriminatie staan wij niet toe.

De Adviescommissie homo-/lesbisch beleid Nijmegen heeft als specifieke taak ons - gevraagd en ongevraagd - te adviseren over zaken die van belang zijn voor ons hltb beleid.

De rijksoverheid legt steeds meer regie in handen van de lokale overheden. Nu het landelijk juridisch bouwwerk zo goed als af is, ligt er een terechte taak bij de gemeenten om aan het landelijk beleid lokaal uitvoering te geven. De WMO is slechts een van de voorbeelden waar de gemeente de regie in handen heeft gekregen. De verwachting is dat het kabinet in de nieuwe nota homo-emancipatiebeleid 2008-2011 de nadruk legt op de verantwoordelijkheid van lokale overheden ten aanzien van de uitvoering van het homo-emancipatiebeleid en op het smeden van (lokale) allianties tussen hltb organisaties, organisaties uit het maatschappelijk middenveld en gemeenten bij de uitvoering van het beleid. Dat schept ook mogelijkheden.

De gemeente Nijmegen is tevreden over de huidige formule. Wij maken dankbaar gebruik van de deskundige en alerte adviezen van de adviescommissie homo-/lesbisch beleid Nijmegen. Daarnaast is ook een groot deel van de initiatieven voor lokale hltb emancipatie van onderop uit de beweging zelf afkomstig. De gemeente realiseert zich dat het hltb beleid veel te danken heeft aan de aanwezigheid van een goede infrastructuur, met name Villa Lila, en dat daarmee voor weinig geld een onontbeerlijke voorziening in stand gehouden wordt. Nijmegen is trots op de Villa. De regie van de gemeente zal zich daarom vooral richten op het vitaal houden van de homobeweging door het ondersteunen van de structurele basis van de beweging.

1.6 Landelijk beleid

In de homobeleidsbrief 'homo-emancipatiebeleid 2005-2007' heeft het kabinet balkenende III de volgende drie doelen vastgesteld:

- het bevorderen van sociale acceptatie van homoseksuelen in Nederland;
- een sterke sociale binding en betere integratie voor enkele groepen homoseksuelen (bijvoorbeeld: jonge homoseksuelen, oudere zorgafhankelijke homoseksuelen en allochtone homoseksuelen) en
- aandacht besteden aan de veiligheid van homoseksuelen en het tegengaan van homodiscriminatie.

Uit het regeerakkoord van Balkenende IV blijkt dat binnen het homo-emancipatiebeleid bijzondere aandacht wordt gegeven aan het bevorderen van 'respect voor verschil', in het bijzonder in etnische kring. De regering heeft toegezegd dat zij in samenspraak met betrokken organisaties zal werken aan gerichte maatregelen ter bestrijding van discriminatie van en geweld tegen homo's: op straat als in de sport, het onderwijs, de (ouderen)zorg en in bedrijven. Toegezegd is dat hiervoor voldoende middelen beschikbaar worden gesteld. De nieuwe nota homo-emancipatiebeleid 2008-2011 is op dit moment in voorbereiding. Daar ook wij aan praktisch al de punten die in het regeerakkoord zijn genoemd op lokaal niveau uitvoering geven, verwachten wij dat het nieuwe landelijke beleid aansluit op ons lokale beleid zoals wij dit in deze notitie vormgeven. Vanzelfsprekend zullen wij zodra de nieuwe nota is gepubliceerd nagaan welke middelen beschikbaar worden gesteld en of wij in het kader van ons diversiteitsbeleid in aanmerking komen voor financiering vanuit het rijk.

1.7 Ambitie en doel

Wij staan voor een ongedeelde stad, waar mensen elkaars taal spreken en gelijkwaardig zijn (Coalitieakkoord 2006-2010). Ongelijke behandeling, maatschappelijke tegenstellingen en discriminatie op grond van seksuele voorkeur tolereren wij niet. Wij willen intolerantie, gevoelens van onveiligheid en uitsluiting met realistische en resultaat gerichte acties tegengaan. Wij zien het als onze verantwoordelijkheid om samen met burgers, instellingen en organisaties tegenstellingen tegen te gaan en bruggen te bouwen. Waar nodig ondersteunen we de samenwerking of brengen we op eigen initiatief partijen bij elkaar. Een belangrijke partner hierbij is de al vele jaren actieve homobeweging, waarbinnen veel kennis en ervaring op homospecifiek gebied aanwezig is. Op deze wijze willen wij ook uitvoering geven aan het landelijk beleid.

Onze doelstelling van het beleid was en blijft het verbeteren van de positie van de hele hltb gemeenschap: homoseksuele en biseksuele mannen, lesbische en biseksuele vrouwen en transgenders. Wij willen dit doel bereiken door het verbeteren van het maatschappelijk klimaat van tolerantie en verdraagzaamheid ten opzichte van hltb's.

Wij zetten met het beleid dus twee lijnen uit:

- verdere emancipatie van homoseksuelen en
- het bevorderen van tolerantie en maatschappelijke acceptatie van seksuele diversiteit.

Wij nemen ons voor dit doel te bereiken door gerichte acties op de volgende thema's:

1. bestrijden van homodiscriminatie en intolerant gedrag
2. bevorderen van het veiligheidsgevoel
3. behoud en verbetering van de sociale infrastructuur
4. bevordering van welzijn, met name in het kader van de WMO
5. speciale aandacht voor homoseksualiteit in de multiculturele samenleving

Het staande beleid met betrekking tot de subsidiëring van initiatieven ten behoeve van kwetsbare groepen, het in stand houden van de sociale infrastructuur en het financieel ondersteunen van het maatschappelijk zichtbaar maken van homoseksualiteit handhaven wij, uiteraard met de financiële middelen en bevoegdheden waarover wij als lokale overheid beschikken. Daarnaast willen wij aan de hierboven genoemde thema's de hiernavolgende concrete acties verbinden.

Hoofdstuk 2 Tegengaan van homodiscriminatie en intolerant gedrag

Aan dit thema verbinden wij de volgende 3 acties.

2.1 Monitoren

Meten is weten. De gemeente zal – waar mogelijk – seksuele voorkeur als achtergrondvariabele (laten) meenemen in de verschillende monitoren. Alleen op deze wijze is het mogelijk de gezondheids- en veiligheids situatie van hlb't's in kaart te brengen en inzicht te verkrijgen in de ontwikkelingen daarvan. Wij nemen dit actiepunt mee in de Stadspeiling, de gezondheidsmonitor van de GGD en de cliënttevredenheidsonderzoeken in het kader van de WMO. Daarnaast gaan wij de tolerantie en acceptatie van onze inwoners ten opzichte van seksuele diversiteit in het algemeen meten.

De GGD-en in Oost Nederland (waaronder de GGD Regio Nijmegen) gebruiken sinds 2003 de E-movo (de Elektronische Monitoring en Voorlichting in het in het Voortgezet Onderwijs) als Jeugdmonitor. Deze monitor brengt gezondheid en welbevinden van jongeren in kaart. Naast vaste vragen kan elke regio in een 'vrij deel' vragen opnemen. De GGD Regio Nijmegen heeft in dit vrije deel twee extra vragen opgenomen over homoseksualiteit. In de nieuwe versie is een van die vragen vervangen door een vraag die nog meer informatie zal opleveren over de sociale acceptatie dan in 2003. De gegevens worden zowel op schoolniveau als op gemeenteniveau verwerkt. Hiermee hebben wij nu en in de toekomst een beeld van de sociale acceptatie van homoseksualiteit in het Voorgezet Onderwijs en een indicator voor de noodzaak van het Traject Voortgezet Onderwijs en Homoseksualiteit in Nijmegen.⁷ Wij kunnen namelijk een eigen gemeenteprofiel (resultaatgegevens van Nijmegen) inkopen. Dit maakt vergelijking mogelijk met andere steden in het gebied, waar geen gebruik wordt gemaakt van het genoemde onderwijstraject.

2.2 Het Onderwijsproject

In 2002 zijn wij gestart met het Project Voortgezet Onderwijs (VO) en Homoseksualiteit. Doelstelling van dit project is het verbeteren van het schoolklimaat rondom homoseksualiteit op alle VO scholen in Nijmegen zodat de tolerantie verhoogd wordt én het creëren van draagvlak zodat homoseksuele jongeren makkelijker hun coming-out kunnen beleven. Om dit doel te bereiken worden onder andere trainingen gegeven aan het onderwijzend personeel en worden leerlingen van rond de 15 jaar door middel van interactief toneel aangespoord tot discussie. Veel scholen onderschrijven het nut en de noodzaak van het onderwijsproject. Zij dragen ook voor 50% bij in de kosten ervan.⁸

Tijdens de bijeenkomst van 6 februari 2007 waren de reacties over de voortzetting van het project onverdeeld positief. In mei 2007 hebben zich 24 van de 25 locaties aangesloten bij het project.

Wij willen het Project Voortgezet Onderwijs en Homoseksualiteit dan ook vanaf 2008 omzetten in een structurele voorziening. Omdat ook de scholen baat hebben bij een tolerant schoolklimaat verbinden wij daar de voorwaarde aan dat het VO voor de helft blijft bijdragen in de kosten van dit project. In de financiering van deze voorziening voorziet het bestedingsvoorstel WMO tot een maximum bedrag van € 40.000). Naast de leerlingen en het personeel die bij de school betrokken zijn, willen wij ook de ouders in het project betrekken. Wij denken hierbij bijvoorbeeld aan een thema-avond waar de ouders geïnformeerd worden over het project waarbij de school zich heeft aangesloten.

Daarnaast willen wij in overleg met het Regionaal Opleidingscentrum Nijmegen (ROC) nagaan of het project kan worden uitgebreid naar bepaalde opleidingen binnen het ROC. Wij denken daarbij aan opleidingen, waar jongeren opleiding combineren met werk op bijvoorbeeld niveau 1 of 2. Door ook deze jongeren onder de doelgroep te brengen willen wij bereiken dat het draagvlak voor hlb't gerelateerde problematiek zowel op school als op de stageplek wordt vergroot. Daarnaast

⁷ Bij het opstellen van de vragen van onze jeugdmonitor worden geen vragen opgenomen die al in de GGD monitor E-movo zijn gesteld. Dit om dubbelingen te voorkomen en om zoveel mogelijk informatie te genereren.

⁸ Zie voor verdere informatie over het project het raadsvoorstel van 23 februari 2006.

bereiken wij hierdoor ook relatief veel allochtone jongeren tussen de 17 en 22 jaar.⁹ Extra inzet op deze groep is zeer wenselijk omdat uit het onderzoek 'Gewoon doen'¹⁰ blijkt dat allochtone jongeren (met name Turken en Marokkanen) negatiever staan ten opzichte van homoseksualiteit dan autochtone jongeren.

Wij zullen onderzoeken of het ROC daaraan wil meewerken. Structureel kunnen wij uit het Integratiebudget € 23.000 vrijmaken (oude Boeggelden). Als wij met het ROC tot afspraken kunnen komen over deelname aan 'het project homoseksualiteit en ROC' zullen wij daarover een voorstel aan de raad voorleggen.

2.3 Sportverenigingen

Uit landelijke onderzoeken blijkt duidelijk dat homodiscriminatie binnen de sportwereld zeker niet tot het verleden behoort.¹¹

Het discriminatieverbod is voor ons een niet onderhandelbaar goed. Dit signaal willen wij ook afgeven aan alle sportorganisaties in Nijmegen. Wij zullen dit dan ook als onderwerp van gesprek op de agenda zetten. Bij sportverenigingen waaraan wij subsidie verlenen willen wij dat zij, conform de subsidieverordening, de 'non-discriminatie code sport, met inbegrip van homodiscriminatie' in hun sportreglementen opnemen. Hierdoor willen wij bereiken dat de sportorganisaties alert zijn op discriminerend gedrag en daartegen ook optreden. Om te voorkomen dat het een papieren letter wordt willen wij dit onderwerp meenemen bij een lopende activiteit. Hierdoor kan worden bereikt dat non-discriminatie structureel aan de orde gesteld wordt.

De gemeente zal in het Veiligheidsoverleg NEC ter voorbereiding van de voetbalwedstrijd Vitesse-NEC het onderwerp discriminerende spreekkoren (waaronder het systematisch uitschelden van de tegenstander voor homo) op de agenda zetten. Wij verwachten dat wij hierover in het Veiligheidsoverleg concrete afspraken kunnen maken.

In de vorige kabinetperiode heeft de staatssecretaris van WVC het beleidsvoornemen kenbaar gemaakt dat hij de sportsector wil aanspreken op hun verantwoordelijkheid om een veilige en verdraagzame omgeving te creëren waarin ook homoseksuelen de tak van sport kunnen kiezen die het meest bij hun mogelijkheden en behoeften past. Het kader van sportorganisaties speelt daarin een belangrijke rol. Het tegengaan van onverdraagzaamheid is een van de onderwerpen die een belangrijke plaats moeten krijgen in de nieuwe profielen van sportopleidingen. Ook moet het sporttechnisch kader instrumenten krijgen om jongeren normbesef bij te brengen en onverdraagzaamheid tegen te gaan.

Wij sluiten ons hierbij aan en gaan er vooralsnog vanuit dat dit beleidsvoornemen in concrete maatregelen door de huidige minister zal worden vertaald.

⁹ Onderwijsmonitor 2005 gemeente Nijmegen.

¹⁰ Onderzoek van het SCB van september 2006.

¹¹ Quickscan naar wenselijke en onwenselijke praktijken in en rondom de breedtesport "Een gele kaart" (SCP april 2007). Deze scan verwijst naar het onderzoek "het gaat om sport" (verschenen bij het Mulier instituut Den Bosch 2003); Agnes Elling: het voordeel van thuis spelen – Sociale betekenissen en in- en uitsluitingsmechanismen in de sportloopbaan (Mulier instituut 2007).

Hoofdstuk 3 Multiculturele samenleving

Binnen de allochtone groepen is homoseksualiteit vaak nog een taboe. In een omgeving waar niet, of alleen afkeurend over dit thema wordt gesproken, worden met name jongeren in hun afwijzing van homoseksualiteit bevestigd. Zo dreigt het thema homoseksualiteit te polariseren: jongeren uit etnische groepen profileren zich op antihomoseksuele standpunten en gedrag, zonder dat zij met een beroep op de principes van tolerantie, acceptatie en respect hier door de eigen kring op worden aangesproken. Daarnaast is homoseksueel gedrag universeel. Veel allochtonen weten zich geen raad met hun lesbische of homo-gevoelens.

Binnen dit thema bestaan dus twee aandachtspunten:

- vormgeving van homoseksuele gevoelens binnen de allochtone gemeenschap en
- het werken aan tolerantie en acceptatie van homoseksuelen door allochtone hetero's.

Politiek en maatschappelijk is de afgelopen jaren het besef gegroeid dat er moet worden gezocht naar manieren om het taboe op homoseksualiteit in allochtone kringen te doorbreken. Dit blijkt geen simpele opgave. Onze poging om hierover in gesprek te komen met sleutelfiguren binnen de Nijmeegse religieuze allochtone gemeenschappen is bijvoorbeeld mislukt.

3.1 Landelijk beleid

De landelijke overheid heeft de afgelopen jaren de volgende projecten ondersteund waarbij het onderwerp 'bespreekbaar maken' een belangrijke plaats inneemt.

- Het project Brede Maatschappelijke Dialoog over Homoseksualiteit en Religie, Levensbeschouwing en Ethiek (kortweg 'De Dialoog'). Binnen dit project heeft het COC Nederland in samenwerking met een aantal van belang zijnde organisaties drie soorten activiteiten ontwikkeld en uitgevoerd. De drie soorten activiteiten houden in: het organiseren van gesprekken tussen homoseksuele en religieuze groeperingen over bijvoorbeeld de grondrechten; het geven van voorlichting over homoseksualiteit in de verschillende religies (de film 'Achter elke kleur' over het leven van zes jonge allochtone homo's en lesbo's is hierbij gebruikt) en onderzoek naar de mogelijkheden voor het verbeteren van de positie van homo's en lesbo's met een gelovige achtergrond. Projectduur 2002-2004: doorstart tot 1 januari 2008.
- Forum (Instituut voor Multiculturele ontwikkeling) heeft samen met andere organisaties en in aansluiting op de lopende initiatieven in september 2005 'Het Masterplan' opgesteld. Hierin zijn activiteiten opgenomen waardoor een open en kritische houding onder allochtone jongeren en hun omgeving met betrekking tot het thema homoseksualiteit kan worden gestimuleerd. Als ontwikkelingsvelden zijn hierbij aangegeven: identiteitsontwikkeling; emancipatie en respect. In de periode november 2005 tot en met maart 2006 zijn de ontwikkelde activiteiten uitgevoerd. In het verlengde van dit Masterplan heeft Forum in opdracht van het Ministerie van Justitie (DCIM) ook een quickscan laten uitvoeren naar de mate van bespreekbaarheid van homoseksualiteit in allochtone kringen ('Stel je voor het is je eigen zus, of broer' van juni 2006¹²). De voornaamste conclusie van dit onderzoek is dat er binnen allochtone gemeenschappen zeker mogelijkheden bestaan ('openingen') om taboeonderwerpen zoals homoseksualiteit bespreekbaar te maken. Om hiermee succes te boeken worden in het onderzoek een vijftal voorwaarden gesteld. Als voorbeelden noemen wij: benader professionals en/of vrijwilligers niet via de officiële kanalen, maar via-via; laat (voorlieden van de) allochtone gemeenschappen een sleutelrol spelen bij het aanjagen van het debat en het westerse homo-emancipatiebeleid past op fundamentele punten niet op de behoefte van allochtone homoseksuelen. Op basis van die voorwaarden worden er vervolgens aanbevelingen gedaan.

¹² Amsterdam, juni 2006, stellers: Oebele Kooistra, Quality Data en drs. Eline Dekker, Radar Advies

3.2 Lokaal beleid

Wij willen ons, in de periode waarin deze notitie geldt, richten op het bespreekbaar maken van homoseksualiteit onder de allochtone inwoners. Voorlichting en dialoog zijn immers een voorwaarde om intolerant gedrag te verminderen en 'coming out' makkelijker te maken. Daarnaast sturen wij op een open cultuur. Als voorbeeld hiervan kan nu al worden genoemd het Project Homoseksualiteit in het VO. Wij verwachten dit ook te kunnen bereiken dat als wij in samenspraak met het ROC Nijmegen het onderwijsproject kunnen uitbreiden binnen bepaalde opleidingen binnen het ROC. Relatief veel allochtone jongeren maken gebruik van de opleidingsmogelijkheden binnen het ROC. Het draagvlak voor hbt gerelateerde problematiek zal dan ook onder deze groep worden vergroot (zie verder hoofdstuk 2.2). Bij de verdere invulling van dit thema maken wij gebruik van de kennis die op basis van de hierboven beschreven landelijke ondersteunde projecten en de quickscan voorhanden is. Met de daarin aangegeven methodes zal door het hieronder beschreven netwerk moeten worden geëxperimenteerd. De ervaring ontbreekt om in deze notitie een voor alle allochtone groepen passend activiteitenplan vast te stellen. De lokale activiteiten die in deze beleidsperiode worden uitgevoerd zullen worden geëvalueerd op leerervaring succesfactoren en valkuilen. Daarnaast volgen wij natuurlijk de landelijke ontwikkelingen op dit gebied.

Naar aanleiding van de bijeenkomst waarin de 'startnotitie' is besproken is het initiatief ontstaan om in kleiner verband een bijeenkomst te organiseren waarin lokale projecten kunnen worden uitgewerkt.

Dit heeft inmiddels geleid tot de oprichting van het Respect2love- netwerk met als deelnemers COC-Nijmegen, COC-NL, DITO!, NIM, het Inter-lokaal V&NZG, de Adviescommissie Homo/Lesbisch Beleid en Adviescommissie Allochtonen. Binnen het netwerk zijn twee werkgroepen gevormd:

- de *werkgroep planontwikkeling*. Rekening houdend met de landelijk ontwikkelde activiteiten en quickscan gaat deze werkgroep lokale activiteiten ontwikkelen. Wij denken hier bijvoorbeeld aan het organiseren van een debat in 2008 met als startpunt de film 'Mijn zus Zahra' van de Belgische filmmaakster Saddy Choua. Het onderwerp van deze documentaire is de coming out van de zuster van de filmmaakster en de reacties binnen het Marokkaans-Vlaamse gezin waarin zij opgroeiden. Gebruik van deze film kan een goed startpunt zijn voor een levendig debat¹³.

Het door de werkgroep ontwikkelde plan wordt schriftelijk aan de verantwoordelijke wethouder voorgelegd en na akkoord zal uitvoering van het plan plaatsvinden. Na uitvoering zullen wij de uitgevoerde activiteit evalueren op leerervaring, succesfactoren en valkuilen

- en de daaruit voortgekomen *werkgroep wijkgericht traject*. Deze werkgroep spreekt met Theatergroep AanZ over geschiktheid van het interactieve stuk dat in het kader van het Onderwijstraject wordt gespeeld, voor een allochtoon publiek. Inmiddels zijn er m.b.t. AanZ twee initiatieven die naar alle waarschijnlijkheid in elkaar gaan overvloeien: één gericht op allochtonen, één gericht op wijken. NIM en Inter-lokaal zullen i.s.m. Tandem een outline van een traject, analoog aan het onderwijstraject, op papier zetten. Ook dit traject zal aan de verantwoordelijke wethouder schriftelijk worden voorgelegd en na akkoord zal uitvoering plaatsvinden. De uitgevoerde activiteiten worden op gelijke wijze geëvalueerd als bij de werkgroep planontwikkeling is beschreven.

De gemeente wordt trekker van het netwerk.

Om ondersteuning voor het plan van aanpak en daaraan verbonden acties te realiseren reserveren wij voor het jaar 2008 binnen de bestaande budgetsubsidieovereenkomst van Tandem 200 uur ondersteuning. Binnen de budgetsubsidieovereenkomst van het Inter-lokaal en wellicht ook het IVC en V&NZG (onderhandelingen lopen op dit moment) kunnen wij de inzet van deze organisaties realiseren onder het onderwerp 'diversiteit'.

¹³ Deze film is op het Lesbian festival Nijmegen in oktober 2007 gebruikt als startpunt in het debat 'De islam, lesbiennes en Turkije'.

Hoofdstuk 4 Het bevorderen van het veiligheidsgevoel

Zoals uit de Evaluatie Homo-Lesbisch beleid is gebleken had bijna de helft van de respondenten in Nijmegen ervaringen met uitschelden of fysiek geweld. Het grootste gedeelte van deze negatieve ervaringen vinden plaats in het (uitgaans)centrum van Nijmegen en op en rond de homo-ontmoetingsplaatsen. Er wordt echter weinig aangifte gedaan waardoor ook niet bekend is hoe groot de omvang van het geweld echt is en op welke plaatsen zich dit nog meer afspeelt. Aan dit thema verbinden wij de volgende 4 acties.

4.1 Adequate signaleringsstructuur

In januari 2007 hebben de Ministers van Binnenlandse Zaken en Justitie met de Raad van Hoofdcommissarissen afspraken gemaakt om discriminatie bestrijding onderdeel van de prestatieafspraken te maken. Gemeenten organiseren samen met politie, OM en ADB's een lokaal anti-discriminatiebeleid. De gemeente voert de regie. De ketenpartners zorgen voor een eenduidige registratie.

Binnen de organisatie van de politie wordt gewerkt met een contactpersoon diversiteit. Tussen deze contactpersoon en het ADB bestaat binnen de regio Nijmegen een structureel overleg, waarin actuele zaken met betrekking tot diversiteit en discriminatie worden besproken. De frequentie van dit overleg is gemiddeld zes maal per jaar en zondig vaker. In dit overleg worden signalen van de homobeweging adequaat opgepakt en kan de homobeweging aanschuiven als hlb't gerelateerd geweld aan de orde is. Wij ondersteunen dit overleg, en via de afdeling Veiligheid kunnen signalen die uit dit overleg komen worden aangedragen voor bespreking met de gemeente. Indien daarbij bestuurlijk relevante informatie naar voren komt, kan dit vervolgens ook snel en adequaat worden voorgelegd aan de portefeuillehouder voor het antidiscriminatiebeleid.

4.2 Klachten Anti Discriminatie Bureau (ADB)

Vanuit de Ministeries van BZK en Justitie wordt gewerkt aan een landelijk systeem van dekking van anti-discriminatie voorzieningen. Ook het Nijmeegse bureau is betrokken bij een regionaliseringsproces, dat in de loop van volgend jaar zou moeten uitmonden in de vorming van een Bureau Discriminatiezaken Gelderland-Zuid. De raad is hierover geïnformeerd. Wij investeren ondermeer in dit rijksinitiatief, omdat een regionaal bureau zich meer kan toeleggen op beleidsadvisering en het signaleren van klachten waarbij sprake is van een vaker terugkerend karakter. Deze signalen worden dan onder de aandacht gebracht van de portefeuillehouder antidiscriminatiebeleid die waar nodig tot actie kan overgaan.

4.3 Landelijke discussie anonieme aangifte

In juni 2007 is bekend gemaakt dat de ministers ter Horst (Binnenlandse Zaken) en Hirsch Ballin (Justitie) gaan werken aan een voorstel om de anonieme aangifte mogelijk te maken. Wij werken in Nijmegen overigens al zoveel mogelijk met anonieme meldingen ten aanzien van homogerelateerd geweld. Zo hebben we vorig jaar op verzoek van politie, ADB Nijmegen en COC bij homo-ontmoetingsplaatsen Meld-Misdaad-Anoniem-borden laten plaatsen. Hierdoor kan de politie homogerelateerd geweld beter in beeld brengen en aanpakken. Wij steunen daarom pogingen vanuit rijksbeleid die leiden tot een snellere en effectievere aanpak van homogerelateerd geweld. Daar waar wij onze invloed in die discussie kunnen laten gelden, zullen we ons ervoor inzetten om onze opvattingen voor het voetlicht te brengen.

4.4 Huiselijk geweld

Ook onder hlb't's komt huiselijk en seksueel geweld voor. Op initiatief van COC Nijmegen werd in nauwe samenwerking met Hera vrouwenopvang Gelderland, onderzoekster Susanne Kers en Stichting Facing Lesbian Lives de documentaire 'Macht en Geweld in Lesbische Relaties' gemaakt, waarin Nijmeegse vrouwen over hun ervaringen vertellen. De documentaire is bij uitstek geschikt om als startpunt te dienen van een discussie over dit bij velen nog onbekende punt.

Landelijk onderzoek toont aan, dat de opvang voor slachtoffers van huiselijk geweld vrijwel niet toegankelijk is voor hlb't's, omdat die uitsluitend op heteroseksuele gezinssituaties is gericht, waardoor lesbische vrouwen zich niet veilig voelen. Voor mannen is er veelal in het geheel geen opvang.

In Nijmegen zetten we stevig in op de aanpak van huiselijk geweld. Het Meldpunt Bijzondere Zorg (MBZ) is in Nijmegen bij de GGD ondergebracht; hieronder valt ook huiselijk geweld. Of de conclusies van landelijk onderzoek ook van toepassing zijn op onze lokale hulpverlening gaan we verder onderzoeken. Wij gaan daarover dan ook in gesprek met het MBZ. Mocht blijken dat het landelijke beeld ook voor Nijmegen geldt, dan zullen wij in de nota lokaal gezondheidsbeleid verder aandacht besteden aan wat er nodig is om de hulpverlening ook voor hlb't's toegankelijk te maken.

Hoofdstuk 5 Sociale infrastructuur

Aan dit thema verbinden wij de volgende drie acties.

5.1 Informatiepakketten Gemeentelijk Informatiecentrum 'Open Huis'

Informatie over de homobeweging in Nijmegen zal opnieuw worden opgenomen in de informatiepakketten die wij aanbieden aan nieuwe inwoners van onze stad.

5.2 Subsidiëring homo-organisaties/instellingen en activiteiten

Wij zetten de subsidiëring op het huidige niveau van het COC Nijmegen, DITO! en Villa Lila onverminderd voort.

Wel zullen wij bij het verlenen van de subsidiegelden de actiepunten uit deze nota actief betrekken.

5.3 Allianties

De gemeente vindt het van belang om het nu uitgezette beleid ook adequaat te borgen; dit ook in het verlengde van Homo-emancipatienota van het kabinet Balkenende. De gemeente zal daarom in haar reguliere gesprekken met organisaties op het terrein van zorg en welzijn steeds de belangen van hbt burgers aan de orde stellen. Bij projecten zal er op worden aangedrongen dat homobelangenorganisaties en mainstream organisaties waar mogelijk samen werken.

Hoofdstuk 6 Welzijn en WMO

Aan dit thema verbinden wij 7 acties

6.1 Themabijeenkomsten over homoseksualiteit voor jongeren

Het welzijnswerk heeft het initiatief genomen om de jongerenwerkers meer te scholen op het terrein van homoseksualiteit en jeugd. Zij willen dit bereiken met inzet van de interactieve theatergroep AanZ, die ook binnen het project homoseksualiteit in het voortgezet onderwijs wordt ingezet. In het najaar 2007 is deze voorstelling gepland. Na deze training zullen er door de jongerenwerkers in de info-theek De Boog¹⁴ themabijeenkomsten georganiseerd worden over vraagstukken rond homoseksualiteit.

6.2 Digitale jeugd- en opvoedingssite 'Jong in Nijmegen'

Op deze site, die in het najaar 2007 de lucht ingaat, willen wij expliciet aandacht besteden aan jongeren en homoseksualiteit. Wij willen dit verder uitwerken in overleg met DITO!

Wij willen bij de nieuw af te sluiten subsidieovereenkomst DITO! tevens ruimte bieden voor het ontwikkelen van een beleid voor homojongeren onder de 16.

6.3 Regionale Sociale Kaart WMO

Deze kaart, waarin adressen op het gebied van wonen, welzijn en zorg in Gelderland zijn opgenomen, bevat tevens een verwijzing naar hltb organisaties die op die gebieden van belang zijn. De Sociale Kaart is een relatief nieuw product. Indien blijkt dat er leemtes zijn op het terrein van verwijzing naar hltb organisaties, zullen wij deze alsnog in de Sociale Kaart opnemen.

6.4 Ontwikkeling van de Roze Loper (voorheen Roze keurmerk)

In 2006 heeft het "Consortium Roze Ouderen" (ANBO, COC, Schorer en MOVISIE) een landelijke belweek georganiseerd. In die week werden ouderen en zorgverleners opgeroepen initiatieven, klachten en signalen te melden. De conclusie zoals die uit het groenboek 'Belweek roze ouderen' blijkt is dat het leef- en werkklimaat binnen de ouderenzorg homovriendelijker moet.¹⁵ Dit is voor het COC aanleiding geweest om het project 'De roze loper' op te starten. Het doel daarvan is dat het COC zich gaat inzetten voor de positie van homoseksuele, lesbische en biseksuele ouderen die te maken krijgen met woonzorginstellingen. Deze groep kan namelijk andere wensen en behoeften hebben, is niet vaak zichtbaar en kan haar woonomgeving als homo-onvriendelijk ervaren. Het COC Nijmegen wil een dialoog en bewustwordingsproces hierover op gang brengen bij het personeel en de bewoners van de woonzorginstellingen. Dit bewustwordingsproces wil het COC Nijmegen versterken en verbreden door aan instellingen die achter dit project staan een 'roze loper' toe te kennen.

Dit is een goed initiatief. De doelstelling van het project ondersteunen wij. Als het keurmerk vaste vorm heeft gekregen zullen wij nagaan op welke wijze wij dit keurmerk in praktijk kunnen brengen bij voorbeeld de aanbesteding van de WMO.

6.5 Sociaal isolement onder homoseksuele/lesbische ouderen

Sociaal isolement bestaat zowel bij hetero - als homoseksuele ouderen. Het homoseksueel zijn leidt echter wel tot een aantal specifieke knelpunten, zoals bijvoorbeeld een ambivalente houding ten opzichte van de openheid en zichtbaarheid van hun seksuele identiteit. Ook komt het niet zelden voor dat oudere hltb's getrouwd (geweest) zijn en dat zij hun homoseksualiteit maar gedeeltelijk kunnen accepteren. Mensen in de buurt en kennissen zijn lang niet altijd op de hoogte van de seksuele voorkeur van de oudere. Vooral oudere lesbische vrouwen voelen zich eenzaam en blijken weinig sociale netwerken te (kunnen) onderhouden. In het onderzoek 'Op weg naar een vrolijke herfst' wordt verder gemeld dat de zorgverlening aan ouderen over het algemeen

¹⁴ Op vier locaties in Nijmegen is een info-theek gevestigd. De jongerenwerkers die deze info-theken bemannen zijn deskundig op het gebied van seks en drugs. Geregeld worden er op deze locaties thema bijeenkomsten georganiseerd door of voor jongeren.

¹⁵ In dit Groenboek worden tevens aanbevelingen gedaan. Het is digitaal in te zien op de site www.rozeouderen.nl.

onvoldoende oog heeft voor en te weinig deskundig is op het terrein van homoseksuele ouderen en dat de houding van bepaalde groepen zorgverleners ten aanzien van homoseksuele ouderen negatief is of negatief wordt ingeschat.

Binnen de Gemeentelijke werkgroep homo/lesbische ouderen¹⁶ hebben wij het onderwerp homoseksualiteit/sociaal isolement dan ook op de agenda gezet. Alle aanwezige leden van de werkgroep herkenden het probleem. De afgelopen jaren hebben de Stichting Welzijn Ouderen Nijmegen (SWON), het COC Nijmegen en indirect het maatschappelijk werk (NIM) al activiteiten opgezet om de eenzaamheid van deze ouderen tegen te gaan. Voorbeelden zijn de zondagmiddagsalon Villa Lila; in het verleden is een scholing ontwikkeld voor hulpverleners om homogereleerde problematiek onder homoseksuele of lesbische ouderen te herkennen en jarenlang is een telefonische hulplijn in stand gehouden, waarvan echter nauwelijks gebruik werd gemaakt. Dit is ook de reden geweest dat deze hulplijn is opgeheven. De conclusie van de werkgroep is dat de doelgroep moeilijk bereikbaar is.

Er is sprake van een vicieuze cirkel. De onzichtbaarheid van de groep roze ouderen leidt ook tot het feit dat zij in het zorgcircuit niet of nauwelijks herkend worden. Uit het groenboek is duidelijk geworden dat het van belang is dat in opleiding, voorlichting en informatiemateriaal meer aandacht wordt geschonken aan de positie van roze ouderen, maar het is nog niet bekend wat de beste maatregelen specifiek op Nijmeegs niveau zijn.

Allereerst willen wij daarom de situatie laten onderzoeken, waarbij opiniërende interviews zullen worden afgenomen met de belangrijkste professionele organisaties op het gebied van ouderenzorg (thuiszorg, verzorgingshuizen, woningbouwcorporaties, GGZ etc.)

De uitkomsten van dit onderzoek worden met de wethouder besproken en er wordt vervolgens beslist of en zo ja welke acties op dit onderdeel verder moeten worden ondernomen.

Daarbij valt in ieder geval te denken aan de volgende activiteiten:

- maatjes en buddyproject toegankelijk maken voor roze ouderen
- in beeld te brengen of de SWON en het NIM in de (bij)scholingen, die zij aan hun personeel en/of vrijwilligers aanbieden, voldoende aandacht besteden aan het herkennen van roze ouderen.

6.6 Inkoop diensten

In de aanbesteding in het kader van de WMO zal expliciet aandacht besteed worden aan diversiteit (waaronder seksuele diversiteit) in relatie tot de doelgroepen waarover de aanbesteding handelt. Bij de aanbesteding huishoudelijke verzorging is dit, in navolging van het uitgebrachte advies van de Adviescommissie Homo/Lesbisch Beleid, al opgenomen in de offerte aanvraag. Al werkende wijs zullen wij hierop verder beleid ontwikkelen. De roze loper kan hierbij in de toekomst als leidraad dienen. Wij komen hierop terug in het vervolgbeleidsplan WMO (2009).

6.7 Gezondheid

In de nog te ontwikkelen nota lokale gezondheidszorg zal expliciet aandacht besteed worden aan de positie van hlt's, en met name op de volgende terreinen:

- hiv en soa preventie;
- gezondheidsproblemen bij lesbische vrouwen (alcoholgerelateerde problematiek, overgewicht). Uit onderzoek blijkt namelijk dat de gezondheid van lesbische vrouwen gemiddeld slechter is dan die van heterovrouwen.

In ons overleg met de GGD zullen wij erop aandringen dat de GGD in samenspraak met de beweging en huisartsen een plan van aanpak opstelt.

¹⁶ De leden van deze werkgroep zijn: de Stichting Welzijn Ouderen Nijmegen (SWON), het COC Nijmegen, de Nijmeegse Instelling voor het Maatschappelijk werk (NIM), de Adviescommissie Homo/Lesbisch Beleid, en de Katholieke bond voor Ouderen (KBO). Voorzitter van de werkgroep is een beleidsmedewerker van de Directie Inwoners.

Hoofdstuk 7 Schema actiepunten, extra middelen en indicatoren

Actie	Wanneer	Programma en (extra) middelen	indicatoren
<i>Tegengaan van homodiscriminatie en intolerant gedrag</i>			
Monitoren: het opnemen van seksuele voorkeur als achtergrondvariabele in de verschillende monitoren	per direct	regulier	-stadspeiling 2009 -jeugdmonitor en -gezondheidsmonitor GGD
Onderwijsproject VO regulier: vergroten sociale acceptatie (vergelijking Nijmegen met andere regiogemeenten)	januari 2008	WMO: regulier	Monitor GGD Regio Nijmegen: E-movo
Onderwijsproject ROC: start overleg of onderwijsproject kan worden uitgebreid naar bepaalde opleidingen binnen ROC	voorjaar 2008	Integratie & Emancipatie: max € 23.000	(nog) niet van toepassing
Gedragscode sportverenigingen - Ontwikkelen van gedragscode - Bespreken van de code bij een lopende activiteit	- per direct - na ontwikkeling code	Sport: regulier	- gemelde incidenten
Voeren van veiligheidsoverleg NEC	wedstrijd Vitesse NEC	Sport: regulier	Afname aantal discriminerende spreekkoren
<i>Multiculturele samenleving</i>			
Wergroep planontwikkeling: - Planbeoordeling door de verantwoordelijk wethouder - uitvoering plan Wergroep wijkgericht traject -trajectbeoordeling door de verantwoordelijke wethouder -uitvoering plan	- na voorlegging -na goedkeuring wethouder - na voorlegging - na goedkeuring wethouder	WMO en Integratie & Emancipatie: regulier	-verslaglegging planontwikkeling - evaluatie uitgezette activiteiten op leerervaring, succesfactoren en valkuilen -Verslaglegging voorgestelde trajecten - evaluatie: gelijk aan activiteiten werkgroep planontwikkeling

<i>Veiligheidsgevoel</i>			
Adequate signaleringsstructuur Signalering door homobeweging van hltb gerelateerd geweld binnen het overleg politie en ADB	per direct	Integratie & Emancipatie/ Veiligheid: regulier	aantal signalen besproken in het overleg
Registratie van signalen ADB	per direct	Veiligheid: regulier	aantal acties n.a.v. signalen ADB
Deelnemen aan landelijke discussie anonieme aangifte	per direct	regulier	n.v.t.
Huiselijk geweld - start bespreking problematiek van hltb slachtoffers binnen lokale hulpverlening; - aandacht voor huiselijk geweld tegen hltb's in de nota lokaal gezondheidsbeleid opnemen, indien daartoe n.a.v. rapportage moet worden besloten	-voorjaar 2008 - na rapportage	- WMO: p.m. - WMO: p.m.	-rapportage bespreking oplossingen problematiek meenemen in de nota lokaal gezondheidsbeleid
<i>Sociale infrastructuur</i>			
Informatiepakketten - ontwikkeling en drukken folder - opname van folder in informatiepakket	-per direct - na drukken folder	- Emancipatie en Integratie: circa € 2.500:	n.v.t. n.v.t.
Subsidie homo-organisaties/instellingen en activiteiten: de nieuwe actiepunten zullen hierbij actief betrokken worden	voortzetting:	Integratie & emancipatie: regulier	jaarverslagen instellingen/organisaties en verslaglegging activiteiten
Allianties: het aan de orde stellen van belangen van hltb burgers in gesprekken met organisaties op het terrein van welzijn en zorg	per direct	coördinatie Integratie & Emancipatie: regulier	tussentijdse evaluatie voorjaar 2010
<i>Welzijn</i>			
Themabijeenkomsten homoseksualiteit voor jongeren, georganiseerd door welzijnswerk	per direct	WMO: regulier	jaarrapportage welzijnswerk
Digitale jeugd- en opvoedingssite 'Jong in Nijmegen': aandacht voor jongeren en homoseksualiteit	per direct	WMO: regulier	aantal hits op dat onderwerp
Regionale Sociale Kaart WMO: verwijzing naar hltb organisaties: melding geen (goede) verwijzing	direct na melding	WMO: regulier	n.v.t.
Ontwikkeling van 'De Roze loper': woonzorginstellingen homovriendelijk maken: initiatief COC	In ontwikkeling	n.v.t.	n.v.t.
Sociaal isolement homoseksuele/lesbische ouderen		p.m.	

- opiniërende interviews met de professionele organisaties op het gebied van ouderenzorg - eventuele acties na beslissing verantwoordelijk wethouder op basis van resultaten interviews	- per direct - na beslissing daartoe		-verslaglegging interviews -eventueel ondernomen acties
Bij inkoop diensten op basis van aanbesteding in het kader van de WMO aandacht voor diversiteitsbeleid	beleidsplan WMO 2009	WMO: regulier	in ontwikkeling
Gezondheidszorg: in de te ontwikkelen nota lokale gezondheidszorg wordt aandacht besteed aan -de positie hltb's m.b.t. hiv en /soa en - de gezondheidsproblematiek lesbische vrouwen	in ontwikkeling	WMO p.m.	nota lokale gezondheidszorg

Slotwoord

Met het bovenstaande specifieke acties willen wij de door het Sociaal Cultureel Planbureau gesignaleerde intolerantie tegenover hltb's tegengaan. De regie met betrekking tot dit nieuwe beleid ligt bij de wethouder voor Zorg & Welzijn, Jeugd en Integratie & Emancipatie. Concreet betekent dit dat de wethouder de afstemming en de voortgang bewaakt van de actiepunten. Zoals uit het overzicht, opgenomen onder hoofdstuk 7, blijkt vallen de actiepunten onder de Programma's Welzijn & Zorg (WMO), Sport, Veiligheid en Integratie.

Om de vraag te kunnen beantwoorden of dit beleid die vruchten afwerpt die wij verwachten en of bijstelling nodig is, willen wij het uitgezette beleid tussentijds, na een periode van 2 jaar, evalueren. Wij zullen deze evaluatie in het voorjaar 2010 aan de raad aanbieden.